

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-103-09

Druk nr 2316

Warszawa, 28 sierpnia 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**-o zmianie ustawy o pomocy społecznej
oraz niektórych innych ustaw wraz z
projektem aktu wykonawczego.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Do dochodu ustalonego zgodnie z ust. 3 nie wlicza się:

- 1) jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego;
- 2) zasiłku celowego;
- 3) pomocy materialnej mającej charakter socjalny albo motywacyjny przyznawanej na podstawie przepisów o systemie oświaty;
- 4) wartości świadczenia w naturze;
- 5) świadczenia przysługującego osobie bezrobotnej na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych.”

b) w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) opodatkowaną podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych – za dochód przyjmuje się

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny i ustawę z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, Nr 216, poz. 1367, Nr 220, poz. 1431 i Nr 223, poz. 1458 oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 65, poz. 554, Nr 69, poz. 590 i Nr 92, poz. 753.

przychód z tej działalności pomniejszony o koszty uzyskania przychodu, obciążenie podatkiem należnym określonym w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych i składkami na ubezpieczenie zdrowotne określonymi w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, związane z prowadzeniem tej działalności oraz odliczonymi od dochodu składkami na ubezpieczenia społeczne niezaliczonymi do kosztów uzyskania przychodów, określonymi w odrębnych przepisach, z tym że dochód ustala się, dzieląc kwotę dochodu z działalności gospodarczej wykazanego w zeznaniu podatkowym złożonym za poprzedni rok kalendarzowy przez liczbę miesięcy, w których podatnik prowadził działalność, a jeżeli nie prowadził działalności, za dochód przyjmuje się kwotę zadeklarowaną w oświadczeniu tej osoby;”

c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Wysokość dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w przypadku prowadzenia działalności opodatkowanej na zasadach określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych ustala się na podstawie zaświadczenia wydanego przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego zawierającego informację o wysokości:

- 1) przychodu;
- 2) kosztów uzyskania przychodu;
- 3) różnicy pomiędzy przychodem a kosztami jego uzyskania;
- 4) dochodów z innych źródeł niż pozarolnicza działalność gospodarcza – w przypadkach, o których mowa w ust. 6;
- 5) odliczonych od dochodu składek na ubezpieczenia społeczne;
- 6) należnego podatku;
- 7) odliczonych od podatku składek na ubezpieczenie zdrowotne związanych z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej.”;

2) w art. 22:

a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) koordynowanie działań w zakresie integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w szczególności

w zakresie wskazania im miejsca zamieszkania, oraz prowadzenie rejestru zatwierdzonych indywidualnych programów integracji;”;

b) dodaje się pkt 15 w brzmieniu:

„15) koordynowanie, w ramach systemu pomocy społecznej, działań w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi oraz wsparcia udzielanego ofiarom handlu ludźmi.”;

3) w art. 42 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Składka na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie przysługuje osobie, która:

1) w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczenia ukończyła 50 lat i nie posiada okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) wynoszącego co najmniej 10 lat;

2) posiada okres ubezpieczenia (składkowy i nieskładkowy) wynoszący 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.”;

4) w art. 51 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Ośrodkiem wsparcia jest w szczególności ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.”;

5) po art. 51 dodaje się art. 51a – 51c w brzmieniu:

„Art. 51a. 1. Ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy, klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi lub inny ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zwanych dalej „uczestnikami”, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

2. Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

3. Okres korzystania z miejsca całonocnego pobytu w środowiskowym domu samopomocy nie może być dłuższy niż jeden miesiąc, z możliwością przedłużenia do trzech miesięcy w uzasadnionych przypadkach.

4. Zakres usług świadczonych w klubach samopomocy oraz innych ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej klub samopomocy lub inny ośrodek wsparcia w uzgodnieniu z wojewodą.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy,
 - 2) tryb kierowania i przyjmowania do środowiskowych domów samopomocy,
 - 3) kwalifikacje osób wykonujących usługi,
 - 4) standardy usług świadczonych przez środowiskowe domy samopomocy,
 - 5) termin dostosowania środowiskowych domów samopomocy do wymaganych standardów
- uwzględniając potrzeby i możliwości psychofizyczne osób kierowanych do środowiskowych domów samopomocy, a także konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania tych domów.

Art. 51b. 1. Odpłatność miesięczną za usługi świadczone w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala się w wysokości 5 % kwoty dochodu osoby samotnie gospodarującej lub kwoty dochodu na osobę w rodzinie, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie przekracza kwotę odpowiedniego kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2.

2. Korzystanie z usług klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest nieodpłatne.

3. Odpłatność za usługi całodobowe w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala się w wysokości 70 % dochodu osoby korzystającej z usług, proporcjonalnie do okresu jej pobytu.

4. Odpłatność, o której mowa w ust. 1 i 3, nie może być wyższa niż średnia miesięczna kwota dotacji na jednego uczestnika, o której mowa w art. 51c ust. 3, wyliczona dla ośrodka wsparcia, w którym osoba przebywa.

5. Decyzję o skierowaniu do ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i decyzję ustalającą odpłatność za korzystanie z usług w tych ośrodkach wydaje właściwy

organ jednostki samorządu terytorialnego, prowadzącej lub zlecającej prowadzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

6. Organ, o którym mowa w ust. 5, może zwolnić osoby wnoszące odpłatność za usługi w ośrodkach wsparcia, na ich wniosek, częściowo lub całkowicie z tej odpłatności. Przepis art. 64 stosuje się odpowiednio.

7. Dochody z tytułu odpłatności za usługi świadczone w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 51c. 1. Jednostka samorządu terytorialnego może w uzgodnieniu z wojewodą utworzyć ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi lub uruchomić nowe miejsca w takim ośrodku, z uwzględnieniem możliwości ich sfinansowania ze środków budżetu państwa.

2. Miesięczną kwotę dotacji z budżetu państwa na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala wojewoda jako iloczyn aktualnej liczby osób korzystających z usług w tych ośrodkach oraz średniej wojewódzkiej miesięcznej kwoty dotacji na jednego uczestnika, nie wyższą jednak niż średnia miesięczna kwota dotacji wyliczona dla województwa.

3. Wojewoda corocznie ustala średnią miesięczną wojewódzką kwotę dotacji na jednego uczestnika odrębnie dla środowiskowych domów samopomocy, klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie wyższą jednak niż średnia miesięczna kwota dotacji wyliczona dla województwa.

4. Kwota dotacji ustalana zgodnie z ust. 2 może być zwiększona lub zmniejszona, nie więcej jednak niż o 20 %, w zależności od liczby uczestników oraz zakresu, jakości i rodzaju świadczonych usług.”;

6) art. 56a otrzymuje brzmienie:

„Art. 56a. 1. Dom pomocy społecznej może być prowadzony w jednym budynku łącznie dla:

- 1) osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych;
- 2) osób przewlekle somatycznie chorych oraz osób niepełnosprawnych fizycznie;
- 3) osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie;

4) osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

2. Typy domów pomocy społecznej mogą być łączone w inny sposób niż określony w ust. 1, pod warunkiem usytuowania każdego z nich w odrębnym budynku.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, dom pomocy społecznej świadczy usługi na poziomie obowiązującego standardu odpowiednio dla każdego typu domu.”;

7) po art. 68 dodaje się art. 68a w brzmieniu:

„Art. 68a. Podmiot prowadzący placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku jest obowiązany:

1) prowadzić szczegółową dokumentację osób przebywających w placówce, zawierającą:

a) umowę o świadczenie usług w placówce,

b) dane identyfikacyjne osób przebywających w placówce, jak imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, numer PESEL lub numer dokumentu potwierdzającego tożsamość osoby, w przypadku braku numeru PESEL,

c) imię i nazwisko opiekuna prawnego lub kuratora osoby przebywającej w placówce, jeżeli został ustanowiony,

d) informacje dotyczące stanu zdrowia osoby przebywającej w placówce, w szczególności:

– informacje o wydanych orzeczeniach,

– zalecenia lekarskie,

– ewidencję przypadków korzystania ze świadczeń zdrowotnych na terenie placówki ze wskazaniem daty i zakresu tych świadczeń oraz danych świadczeniodawcy udzielającego świadczeń zdrowotnych,

– ewidencję przypadków stosowania na terenie placówki przymusu bezpośredniego ze wskazaniem daty i zakresu tego środka,

e) dane kontaktowe, jak adres zamieszkania i numer telefonu do najbliższej rodziny, opiekuna prawnego lub innych osób wskazanych przez osobę przebywającą w placówce;

2) umieścić w widocznym miejscu na budynku, w którym prowadzi placówkę, tablicę informacyjną zawierającą informację o rodzaju posiadanego zezwolenia oraz numer wpisu do

rejestru placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku;

3) umieścić na tablicy ogłoszeń w widocznym miejscu w budynku, w którym prowadzi placówkę, informacje dotyczące:

a) zakresu działalności prowadzonej w placówce,

b) podmiotu prowadzącego placówkę, w tym o siedzibie lub miejscu zamieszkania podmiotu.”;

8) w art. 69 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku prowadzenia przez podmioty, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2, w ramach działalności statutowej, placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, stosuje się art. 67 ust. 1 – 3, art. 68 i art. 68a.”;

9) art. 104 otrzymuje brzmienie:

„Art. 104. 1. Należności z tytułu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej, z tytułu opłat określonych przepisami ustawy oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń podlegają ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

2. W przypadku posiadania uprawnień do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, kwoty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych podlegają potrąceniu z bieżących wypłat.

3. Wysokość należności, o których mowa w ust. 1, podlegających zwrotowi oraz terminy ich zwrotu ustala się w drodze decyzji administracyjnej.

4. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, zwłaszcza jeżeli żądanie zwrotu wydatków na udzielone świadczenie, z tytułu opłat określonych w ustawie oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, w całości lub w części stanowiłoby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub też niweczyłoby skutki udzielanej pomocy, właściwy organ, który wydał decyzję w sprawie zwrotu należności, o których mowa w ust. 1, na wniosek pracownika socjalnego lub osoby zainteresowanej, może odstąpić od żądania takiego zwrotu, umorzyć kwotę nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty.

5. Należności, o których mowa w ust. 1, ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat, licząc od dnia, w którym decyzja ustalająca te należności stała się ostateczna.

6. Bieg przedawnienia przerywa odroczenie terminu płatności należności lub rozłożenie spłaty należności na raty. Po przerwaniu biegu terminu przedawnienia biegnie on na nowo od dnia następującego po dniu ustalonym jako ostatni dzień spłaty odroczonej należności lub po dniu ustalonym jako ostatni dzień spłaty ostatniej raty należności.

7. Nie wydaje się decyzji o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń, jeżeli od terminu ich pobrania upłynęło więcej niż 10 lat.

8. Należności, o których mowa w ust. 1, podlegają zwrotowi na rachunek bankowy odpowiednio gminy, powiatu lub samorządu województwa.”;

10) po art. 106 dodaje się art. 106a w brzmieniu:

„Art. 106a. 1. Jeżeli osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń pieniężnych przez dwa kolejne miesiące kalendarzowe, wstrzymuje się wypłatę tych świadczeń oraz wszczyna postępowanie wyjaśniające w celu sprawdzenia przyczyn nieodbierania świadczeń.

2. W przypadku udzielenia przez osobę niepodejmującą świadczeń pieniężnych wyjaśnień dotyczących przyczyny nieodbierania świadczeń, wypłaca się jej świadczenia za okres wstrzymania wypłaty świadczeń, jeżeli osoba spełnia warunki określone w ustawie.

3. W przypadku gdy z osobą, o której mowa w ust. 1, nie można przeprowadzić rodzinnego wywiadu środowiskowego i, mimo prawidłowo dostarczonego wezwania do stawienia się w ośrodku pomocy społecznej celem złożenia wyjaśnień, osoba nie stawiała się w wyznaczonym terminie, stwierdza się w drodze decyzji administracyjnej wygaśnięcie decyzji przyznającej świadczenie.”;

11) w art. 117 w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przeprowadzanie postępowania w zakresie nadawania stopni specjalizacji zawodowej oraz egzaminu dla pracowników socjalnych ubiegających się o II stopień specjalizacji zawodowej w terminie wyznaczonym przez Komisję oraz informowanie osób ubiegających się o dopuszczenie do egzaminu na II stopień specjalizacji zawodowej o terminie egzaminu;”;

12) w art. 127 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Czynności, o których mowa w art. 126, w imieniu i z upoważnienia wojewody przeprowadza zespół pracowników komórki organizacyjnej do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego, w składzie co najmniej dwóch osób, zwany dalej „zespołem inspektorów.”;

13) po art. 127a dodaje się art. 127b w brzmieniu:

„Art. 127b. W wydziale właściwym do spraw pomocy społecznej urzędu wojewódzkiego w komórce organizacyjnej do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej zatrudnia się nie mniej niż 1 inspektora do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej na 25 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, działających w danym województwie.”;

14) w art. 130:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Kto bez zezwolenia prowadzi placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w której przebywa:

- 1) nie więcej niż 10 osób – podlega karze pieniężnej w wysokości 10 000 zł;
- 2) więcej niż 10 osób – podlega karze pieniężnej w wysokości 20 000 zł.”;

b) dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Kto, po uprawomocnieniu się decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za prowadzenie bez zezwolenia wojewody placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, nie zaprzestał jej prowadzenia, podlega karze pieniężnej w wysokości 40 000 zł.

5. W przypadku stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia osób przebywających w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku prowadzonej bez zezwolenia, wojewoda może, poza nałożeniem kary pieniężnej, wydać decyzję nakazującą wstrzymanie prowadzenia tej placówki z nadaniem rygoru natychmiastowej wykonalności, do czasu uzyskania zezwolenia.”;

15) po art. 131 dodaje się art. 131a w brzmieniu:

„Art. 131a. 1. O nałożonej karze, o której mowa w art. 130 ust. 2, 4 lub 5, wojewoda niezwłocznie informuje:

1) ośrodek pomocy społecznej i powiatowe centrum pomocy rodzinie właściwe ze względu na położenie placówki, celem podjęcia działań zmierzających do zapewnienia pomocy osobom przebywającym w placówce oraz nawiązania kontaktu z członkami rodziny, opiekunami prawnymi lub kuratorami osób przebywających w placówce;

2) w ramach posiadanych informacji, członków rodziny, opiekunów prawnych lub kuratorów osób przebywających w placówce.

2. W przypadku nałożenia kary, o której mowa w art. 130 ust. 2, 4 lub 5, wojewoda przedstawia osobom przebywającym w placówce oraz, w ramach posiadanych informacji, członkom rodziny, opiekunom prawnym, kuratorom osób przebywających w placówce wyciąg z rejestru placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku, z danymi teled adresowymi placówek z terenu województwa.

3. W przypadku pilnej konieczności zapewnienia pomocy osobom przebywającym w placówce, w stosunku do której wojewoda wydał decyzję, o której mowa w art. 130 ust. 5, wojewoda koordynuje działania zmierzające do zabezpieczenia niezbędnej pomocy osobom potrzebującym, przy udziale kierownika ośrodka pomocy społecznej gminy właściwej ze względu na położenie placówki.”;

16) w art. 156 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Osoby, które przed dniem 1 maja 2004 r. rozpoczęły studia wyższe licencjackie lub wyższe magisterskie na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, po uzyskaniu dyplomu ukończenia tych studiów mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.³⁾) w art. 833 § 6 otrzymuje brzmienie:

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024,

„§ 6. Nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe i dla sierot zupełnych oraz świadczenia z pomocy społecznej.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 w § 1 uchyla się pkt 12;
- 2) w art. 10 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe, dla sierot zupełnych, świadczenia z pomocy społecznej.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.⁵⁾) w art. 225 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Tej samej karze podlega, kto osobie upoważnionej do przeprowadzania czynności w zakresie nadzoru i kontroli w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej lub w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe

Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699, z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176, poz. 1243, Nr 181, poz. 1287, Nr 192, poz. 1378 i Nr 247, poz. 1845, z 2008 r. Nr 59, poz. 367, Nr 96, poz. 609 i 619, Nr 110, poz. 706, Nr 116, poz. 731, Nr 119, poz. 772, Nr 120, poz. 779, Nr 122, poz. 796, Nr 171, poz. 1056, Nr 220, poz. 1431, Nr 228, poz. 1507, Nr 231, poz. 1547 i Nr 234, poz. 1571 oraz z 2009 r. Nr 26, poz. 156, Nr 67, poz. 571, Nr 69, poz. 592 i 593 i Nr 131, poz. 1075.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 157, poz. 1119 i Nr 187, poz. 1381, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 115, poz. 794, Nr 176, poz. 1243 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 209, poz. 1318 oraz z 2009 r. Nr 3, poz. 11, Nr 39, poz. 308 i Nr 131, poz. 1075.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344 oraz z 2009 r. Nr 62, poz. 504.

chorym lub osobom w podeszłym wieku udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowych.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268, z późn. zm.⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 12a dodaje się art. 12b w brzmieniu:

„Art. 12b. 1. Rentę socjalną wypłaca się osobom uprawnionym, za pośrednictwem osób prawnych prowadzących działalność w zakresie doręczania świadczeń, albo na wniosek tej osoby na jej rachunek w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej.

2. Osobie odbywającej karę pozbawienia wolności, karę aresztu wojskowego albo karę aresztu za wykroczenie oraz osobie tymczasowo aresztowanej rentę socjalną wypłaca się za pośrednictwem osób prawnych prowadzących działalność w zakresie doręczania świadczeń pod adresem zakładu karnego lub aresztu.

3. Jeżeli dla osoby uprawnionej do renty socjalnej ustanowiono opiekę prawną, świadczenie to wypłaca się osobie sprawującej tę opiekę.

4. W przypadku gdy do renty socjalnej uprawniona jest osoba, która wymaga opieki innej osoby oraz nad którą nie została ustanowiona opieka prawna, świadczenie to może być wypłacone osobie sprawującej opiekę faktyczną nad tą osobą, na podstawie oświadczenia o sprawowaniu tej opieki. Sprawowanie faktycznej opieki nad osobą uprawnioną do renty socjalnej potwierdza wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby uprawnionej.

5. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób sprawujących opiekę prawną nad osobami uprawnionymi do renty socjalnej.

6. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, w przypadku gdy osoba sprawująca opiekę prawną nad osobą uprawnioną do renty socjalnej odbywa karę pozbawienia wolności, karę aresztu wojskowego albo karę aresztu za wykroczenie lub jest tymczasowo aresztowana.

7. Rentę socjalną wypłaca się osobom sprawującym opiekę prawną lub opiekę faktyczną nad osobami uprawnionymi do renty socjalnej, po uprzednim pouczeniu

⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 120, poz. 1252, z 2005 r. Nr 94, poz. 788, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, z 2007 r. Nr 120, poz. 818 i Nr 176, poz. 1241, z 2008 r. Nr 70, poz. 416 oraz z 2009 r. Nr 97, poz. 800.

o konieczności poinformowania organu rentowego o zajściu okoliczności powodujących uznanie lub zawieszenie prawa do świadczenia albo wstrzymanie wypłaty świadczenia w całości lub w części oraz o obowiązku zwrotu świadczenia przez te osoby, w przypadku gdy zostało pobrane nienależnie.”;

2) w art. 15 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) art. 12 – 14, art. 61, art. 78 – 81, art. 88 – 94, art. 98, art. 100 ust. 1 i 2, art. 101, art. 102 ust. 1, art. 104 ust. 4, art. 107, art. 114, art. 116 ust. 1b i 2, art. 118 ust. 1 – 5, art. 119 ust. 1, art. 121, art. 122 ust. 1, art. 126, art. 128, art. 129 ust. 1, art. 130 ust. 1, art. 133 – 135 oraz art. 137 – 144 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy czym kwotę wolną od potrąceń i egzekucji ustala się według zasad określonych dla renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy;”.

Art. 6. Podmiotom prowadzącym w dniu 1 maja 2004 r. placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, które do dnia wejścia ustawy w życie nie dostosowały tych placówek do standardów określonych w art. 68 ust. 4 oraz ust. 5 pkt 3 ustawy, o której mowa w art. 1, wojewoda wydaje zezwolenie na prowadzenie tych placówek na czas określony, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia 2010 r., pod warunkiem spełnienia przez te placówki pozostałych standardów określonych w art. 68 ust. 1 – 3, ust. 5 pkt 1 i 2, ust. 5a i 6 oraz art. 68a ustawy, o której mowa w art. 1.

Art. 7. Podmiot prowadzący placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku jest obowiązany spełnić standardy określone w art. 68a ustawy, o której mowa w art. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 8. Wojewoda jest zobowiązany do osiągnięcia standardu zatrudnienia, o którym mowa w art. 127b ustawy, o której mowa w art. 1, do dnia 1 stycznia 2012 r.

Art. 9. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

U Z A S A D N I E N I E

Głównym celem nowelizacji jest wzmocnienie mechanizmów prawnego oddziaływania wojewody w zakresie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej oraz mechanizmów oddziaływania w zakresie eliminowania zagrożeń płynących z prowadzenia bez zezwolenia działalności uregulowanej w dziale II w rozdziale 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728, z późn zm.), polegającej na prowadzeniu przez osoby fizyczne lub prawne placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

W maju 2004 r. zostały wprowadzone przepisy regulujące działalność polegającą na prowadzeniu przez osoby fizyczne lub prawne placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Wprowadzono wówczas również sankcje (w postaci kary 10 000 zł) dla podmiotów, które będą prowadziły wskazaną działalność bez odpowiedniego zezwolenia wydawanego przez wojewodę. Praktyka funkcjonowania wprowadzonych rozwiązań prawnych pokazała, że należy dodatkowo wzmocnić sankcje wojewody, gdyż dotychczasowe sankcje nie do końca okazały się skuteczne. Potrzeba wprowadzenia zmian we wskazanej kwestii wynika z analizy funkcjonowania w praktyce obecnych przepisów. Ponadto na potrzebę wprowadzenia zmian we wspomnianym zakresie od pewnego czasu zwracał też uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Omówienie poszczególnych zmian:

1. Art. 1 projektu

Zmiana w art. 8 ust. 4 polega na dodaniu do katalogu przychodów, które nie podlegają wliczeniu do dochodu ustalanego do celów pomocy społecznej zasiłków celowych oraz pomocy materialnej mającej charakter socjalny albo motywacyjny przyznawanej na podstawie przepisów o systemie oświaty. W przypadku dodania zasiłków celowych zmiana ta ma charakter precyzujący. Zasiłki celowe, z uwagi na jednorazowy oraz socjalny charakter, nie były z reguły wliczane do dochodu osób ubiegających się o pomoc społeczną przez organy pomocy społecznej. W przypadku pomocy materialnej mającej charakter socjalny albo motywacyjny przyznawanej na podstawie przepisów o systemie oświaty zaproponowana zmiana ma również charakter precyzujący przepisy. Z uwagi na różne formy przyznawanej pomocy (m.in. pomoc rzeczowa,

pieniężna, jednorazowa, okresowa) w chwili obecnej występuje różna praktyka co do zaliczania tych świadczeń do dochodu rodzin ustalanego do celów pomocy społecznej. Zaproponowana zmiana jednoznacznie wskaże właściwy sposób postępowania z przychodami, mającymi charakter socjalny albo motywacyjny, przyznawanymi na podstawie przepisów o systemie oświaty.

Zmiana w art. 8 ust. 5 pkt 1 wynika z konieczności dostosowania sposobu obliczania dochodu osób prowadzących działalność gospodarczą opodatkowaną podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych do zmienionych przepisów tej ustawy. W związku z likwidacją obowiązku składania miesięcznych deklaracji przez osoby prowadzące działalność gospodarczą na tzw. zasadach ogólnych, wprowadzoną ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 217, poz. 1588, z późn. zm.), która weszła w życie dnia 1 stycznia 2007 r., dotychczasowy sposób dokumentowania dochodu tych osób na podstawie deklaracji miesięcznych nie znajduje zastosowania. W chwili obecnej stosuje się przepis przejściowy ustawy zmieniającej ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych, jednak ze względu na specyficzne ustalanie dochodu do celów pomocy społecznej jego stosowanie napotyka trudności interpretacyjne.

Zmiana w art. 8 ust. 7 jest konsekwencją zmiany w ust. 5 i określa zawartość zaświadczenia wydawanego przez naczelnika urzędu skarbowego.

Zmiany w art. 22 polegają na dodaniu wojewodzie nowych zadań polegających na prowadzeniu rejestru zatwierdzonych indywidualnych programów integracji oraz na koordynowaniu, w ramach systemu pomocy społecznej, działań w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi oraz wsparcia udzielanego ofiarom handlu ludźmi. Potrzeba prowadzenia na poziomie województwa rejestru zatwierdzonych programów integracji wynika ze zwiększającej się z roku na rok liczby cudzoziemców uprawnionych do korzystania z tego typu wsparcia oferowanego przez państwo. Dotychczas nie było ustawowego obowiązku prowadzenia tego typu rejestrów. W przyszłości jest planowane prowadzenie rejestru powyższych danych na poziomie krajowym. Drugie z nowych zadań pozwoli na skuteczniejszą i bardziej wszechstronną pomoc udzielaną przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej poszczególnych szczebli administracji samorządowej. Konieczność koordynacji działań w tym obszarze jest następstwem wprowadzenia do ustawy o pomocy społecznej przepisów stanowiących podstawę do udzielenia wsparcia z uwagi na bezpośredni fakt bycia ofiarą lub świadkiem handlu ludźmi. Zmiana nie generuje skutków finansowych, ponieważ pracownicy wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich mający pełnić funkcję koordynatorów do spraw wsparcia ofiar handlu ludźmi

zostali przeszkoleni w listopadzie 2007 r. do wykonywania tego zadania. Osoby te będą odpowiedzialne za kontakt i współpracę z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej na terenie województwa, jak również z Departamentem Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz innymi partnerami zajmującymi się pomocą ofiarom handlu ludźmi, w zakresie realizacji zadań związanych z procederem handlu ludźmi oraz wymianą informacji w tym obszarze. Zadanie to będzie realizowane w ramach wydatków zaplanowanych na 2009 r. i na lata następne w budżetach wojewodów.

Zmiana brzmienia art. 42 ust. 5 porządkuje warunki opłacania składek na ubezpieczenie społeczne przez osoby opiekujące się chorym członkiem rodziny. Warunek związany z długością okresu ubezpieczenia w dniu złożenia wniosku powinien być wymagany jedynie od osób wymienionych w ust. 5 pkt 1 (które ukończyły 50 lat i nie posiadają okresu ubezpieczenia składkowego i nieskładkowego, wynoszącego co najmniej 10 lat), natomiast posiadanie okresu ubezpieczenia wynoszącego 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn powinno skutkować odmową przyznania składki lub jej wstrzymaniem, jeżeli okres ten zostanie osiągnięty już w trakcie opłacania składki przez ośrodek. Taka regulacja miała miejsce pod rządami poprzednio obowiązującej ustawy o pomocy społecznej.

Zmiana w art. 51 ust. 4 polega na uzupełnieniu katalogu ośrodków wsparcia o ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i jednoczesnym wykreśleniu środowiskowego domu samopomocy (jako jednego z rodzajów ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami).

Wprowadzenie nowych art. 51a, 51b i 51c jest wynikiem wyodrębnienia w ustawie przepisów dotyczących ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które są realizowane w ramach zadań zleconych, sposobu finansowania tych jednostek, a także odpłatności za usługi świadczone w tych jednostkach. Ponieważ najpopularniejszą formą realizacji tego zadania jest środowisko w domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, niezbędne jest określenie zasad jego funkcjonowania oraz standardów usług w nim świadczonych. Jednocześnie określenie sposobu funkcjonowania innych ośrodków wsparcia i klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi pozostawia się w gestii wojewody i organu jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej ośrodek.

Art. 51b określa zasady odpłatności i wskazuje organ właściwy do wydawania decyzji w tej sprawie oraz odwołuje się do art. 64 ustawy w kwestii możliwości zwalniania z tej odpłatności. Wysokość odpłatności za usługi świadczone w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustalono na dość niskim poziomie (5 % kwoty dochodu osoby samotnie gospodarującej lub kwoty dochodu na osobę w rodzinie, pod warunkiem że dochód ten

przekracza kwotę odpowiedniego kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej), ponieważ uczestnicy tych jednostek mają bardzo niskie dochody. Są to najczęściej osoby pobierające renty socjalne, zasiłki stałe lub bardzo niskie renty ZUS-owskie. Wśród osób cierpiących na choroby psychiczne jest bardzo liczna grupa ludzi młodych, czasami bez dochodu, będąca na utrzymaniu rodziny. Zbyt wysoka odpłatność powodowałaby rezygnację z uczestnictwa w zajęciach w tych jednostkach, co może skutkować negatywnie dla potencjalnych uczestników (pogorszenie stanu zdrowia) i zwiększyć wydatki budżetu państwa na leczenie.

Należy podkreślić, że korzystanie z usług świadczonych w tych jednostkach, szczególnie w odniesieniu do osób zamieszkałych na terenach wiejskich, zapobiega wykluczeniu i izolacji społecznej, daje szansę i możliwości rozwoju, a przede wszystkim uczestnictwa w szeroko rozumianym życiu społecznym.

Przepis art. 51c wskazuje sposób finansowania działalności bieżącej ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a także zakłada, że tworzenie nowych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi lub uruchamianie nowych miejsc w istniejących już ośrodkach musi być uzgodnione z wojewodą, z uwzględnieniem możliwości sfinansowania tych zadań. W 2009 r. zadanie to będzie finansowane z rezerwy budżetu państwa na ten cel, podobnie jak ma to miejsce dotychczas.

Nowe brzmienie art. 56a pozwoli na jednolitą interpretację przepisu odnośnie do możliwości łączenia różnych typów domów pomocy społecznej w ramach jednej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej. Wprowadzony przepis określa, jakie typy domów mogą być łączone w jednym budynku, i dopuszcza prowadzenie domów wielotypowych, pod warunkiem zamieszkiwania mieszkańców z różnymi schorzeniami w odrębnych budynkach. Przepis będzie także umożliwiał oszczędności finansowe w zakresie finansowania domów pomocy społecznej.

Nowy art. 68a zobowiązuje podmiot prowadzący placówkę całodobowej opieki do prowadzenia szczegółowej dokumentacji dotyczącej osób przebywających w placówce. Wprowadzenie konieczności posiadania wymienionych dokumentów będzie skutkowało większą wiedzą na temat między innymi: stanu zdrowia, zapewnienia opieki medycznej nad osobami, co będzie źródłem oceny dostępności do świadczeń zdrowotnych dla podopiecznych tych placówek realizowanych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, faktu stosowania na terenie placówki przymusu bezpośredniego, faktu ewentualnego ubezwłasnowolnienia osób przebywających w placówce, danych kontaktowych do rodziny lub opiekuna prawnego, co przyczyni się do polepszenia jakości świadczonych usług i lepszej kontroli nad placówkami.

W celu lepszej rozpoznawalności wśród potencjalnych klientów placówek, które działają legalnie, od tych działających nielegalnie zostanie wprowadzony obowiązek dla podmiotów prowadzących placówki do umieszczenia w widocznym miejscu na budynku, w którym prowadzą placówkę, tablicy informacyjnej zawierającej m.in. informacje o posiadanym zezwoleniu i numerze wpisu do rejestru. Powyższa zmiana powinna ponadto polepszyć wykrywalność nielegalnie działających placówek.

Zmiany w art. 104 uzupełniają tryb postępowania w sprawach świadczeń z pomocy społecznej. Ust. 5 określa termin przedawnienia należności z tytułu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej, z tytułu opłat określonych przepisami ustawy oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń. Ust. 6 ustala warunki przerwania biegu przedawnienia. Ust. 7 dotyczy nienależnie pobranych świadczeń i ustala okres, po którym nie dochodzi się ich zwrotu.

Nowy art. 106a ma umożliwić ośrodkom pomocy społecznej wstrzymanie wypłaty świadczenia z pomocy społecznej, w sytuacji gdy osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń pieniężnych przez dwa kolejne miesiące. Jednocześnie wprowadzony przepis nałoży na ośrodek pomocy społecznej obowiązek wszczęcia postępowania wyjaśniającego przyczynę nieodbierania świadczenia. W przypadku gdy z osobą nie będzie można przeprowadzić rodzinnego wywiadu środowiskowego i nawiązać kontaktu w inny sposób, decyzja przyznająca świadczenia pieniężne wygaśnie. W praktyce zdarza się, że osoby uprawnione opuszczają swoje miejsce zamieszkania, na przykład w związku z wyjazdem za granicę, bez powiadomienia ośrodka pomocy społecznej. Rodzi to problemy, gdyż ośrodek, nie mogąc wyjaśnić sytuacji życiowej uprawnionego do świadczeń, nie ma możliwości przeznaczania środków na pomoc innym potrzebującym osobom.

Zmiana wprowadzona w art. 117 polega na wykreśleniu z obecnie obowiązującej ustawy warunku przeprowadzania egzaminów na II stopień specjalizacji jedynie w marcu i październiku i rozszerzeniu możliwości ustalania terminów egzaminów w dowolnym miesiącu kalendarzowym w ciągu całego roku. Po wprowadzeniu tej zmiany egzaminy mogłyby odbywać się w dowolnym terminie wyznaczonym przez Centralną Komisję Egzaminacyjną. Zmiana ta jest podyktowana znacznym wzrostem liczby podmiotów posiadających uprawnienia do prowadzenia szkoleń z zakresu II stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. Podmioty te kształcą coraz więcej pracowników socjalnych, którzy po ukończeniu kursu przystępują do egzaminu. Liczba członków Komisji jest ograniczona, w związku z tym nie jest możliwe przeprowadzenie egzaminu dla dużej liczby absolwentów szkoleń tylko i wyłącznie w terminach wyznaczonych na marzec lub październik. Wobec powyższego wskazano by, aby egzaminy mogły odbywać się w dowolnym miesiącu w roku, w terminie wyznaczonym przez Komisję. Takie rozwiązanie

stworzyłyby możliwość przeegzaminowania większej liczby absolwentów kursów. O terminie egzaminu osoby będą indywidualnie powiadamiane przez Komisję.

Zmiana zaproponowana w art. 127 polega na wyodrębnieniu wewnątrz wydziału właściwego do spraw pomocy społecznej w urzędzie wojewódzkim komórki organizacyjnej do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej. Zaproponowana zmiana zmierza do usprawnienia pracy inspektorów do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej. W związku z pewną specyfiką zadań kontrolowanych w pomocy społecznej, realizowanych w ramach wydziału właściwego do spraw pomocy społecznej, istnieje potrzeba wyodrębnienia organizacyjnego w ramach wydziału tej grupy pracowników. Pozwoli to na lepszą kontrolę nad wykonywanymi przez te osoby zadaniami oraz na lepsze planowanie kontroli w sposób umożliwiający wypełnienie obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów. Ponadto przepis taki uniemożliwi (co dziś ma miejsce) wykorzystywanie inspektorów do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej do realizacji innych zadań wydziału niezwiązanych z nadzorem i kontrolą w pomocy społecznej.

Z uwagi na to, że zaproponowany w projekcie ustawy pakiet zmian zmierzających do wzmocnienia roli wojewody w zakresie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej nie będzie dobrze funkcjonował bez zatrudnienia w wydziałach właściwych do spraw pomocy społecznej odpowiedniej liczby inspektorów do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, przez dodanie nowego art. 127b wprowadzony zostanie minimalny standard zatrudnienia wojewódzkich inspektorów do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej.

W pomocy społecznej funkcjonuje obecnie ponad 6 tys. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej podlegających kontroli wojewody. Z roku na rok zwiększa się liczba zarejestrowanych placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, których działalność również podlega kontroli wojewody. Stale obserwuje się systematyczny wzrost liczby prowadzonych postępowań o nałożenie kary pieniężnej za prowadzenie bez zezwolenia wojewody placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Liczba prowadzonych przez inspektorów wojewódzkich postępowań wzrasta, jednak duże braki kadrowe występujące w wydziałach właściwych do spraw pomocy społecznej nie pozwalają na właściwe realizowanie powierzonych zadań. Nie można bowiem mówić o możliwości właściwego realizowania zadań z zakresu nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, jeżeli w wydziale właściwym do spraw pomocy społecznej jest zatrudnionych np. 3 (lubuskie i opolskie), 5 (pomorskie) czy 6 (zachodniopomorskie) inspektorów do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z wymaganymi kwalifikacjami. Należy pamiętać, że zgodnie

z rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543, z późn. zm.) każda jednostka organizacyjna pomocy społecznej powinna nie rzadziej niż raz na 3 lata przejść kontrolę kompleksową. Ponadto niezbędne dla właściwego realizowania zadań nadzorczych i kontrolnych jest przeprowadzanie również kontroli doraźnych, problemowych i sprawdzających. Żadne województwo (wydział polityki społecznej) nie wywiązuje się z tych zadań prawidłowo, ponieważ nie jest to możliwe z uwagi na coraz bardziej ograniczoną liczbę zatrudnionych inspektorów.

Zaproponowany przepis art. 127b nakłada obowiązek zatrudnienia w wydziale właściwym do spraw pomocy społecznej urzędu wojewódzkiego w komórce organizacyjnej do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej nie mniej niż 1 inspektora do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej na 25 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, działających w danym województwie. Minimalny wskaźnik zatrudnienia inspektorów został tak obliczony, że daje możliwość realizacji obowiązków ustawowych związanych z nadzorem i kontrolą w pomocy społecznej. Biorąc pod uwagę sprawozdanie Rb-70 za IV kw. 2008 r., zgodnie z którym przeciętne wykonanie zatrudnienia za 2008 r. w urzędach wojewódzkich wyniosło około 76 % planu po zmianach, wydaje się możliwe ewentualne rozpoczęcie zatrudnienia dodatkowych inspektorów do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej w ramach planowanego w ustawie budżetowej na rok 2009 limitu zatrudnienia w budżetach wojewodów w dziale 750 – Administracja publiczna.

Zmiany w art. 130 poszerzają katalog instrumentów prawnych, którymi dysponuje wojewoda w sytuacji prowadzenia placówek całodobowych bez zezwolenia. Wśród mechanizmów wzmacniających instrumenty prawnego oddziaływania wojewody proponuje się:

- 1) podniesienie kary do 20 tys. zł w stosunku do placówek prowadzonych na większą skalę,
- 2) wprowadzenie kary w wysokości 40 tys. zł dla placówek, które mimo wcześniejszego nałożenia kary pieniężnej nadal działają bez zezwolenia,
- 3) danie wojewodzie w określonych przypadkach możliwości zastosowania, poza karą pieniężną, również sankcji w postaci nakazu wstrzymania prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

W przypadku stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia osób przebywających w placówce działającej bez zezwolenia wojewoda będzie mógł wydać decyzję nakazującą

wstrzymanie prowadzenia placówki z nadaniem rygoru natychmiastowej wykonalności. W konsekwencji tego przepisu, decyzja staje się wykonalna i stanowić będzie tytuł egzekucyjny, mimo że nie jest ostateczna (przysługuje od niej odwołanie).

Ocena, czy istnieją przesłanki nadania decyzji nieostatecznej rygoru natychmiastowej wykonalności, będzie należała do wojewody. Katalog przesłanek uzasadniających nadanie decyzji nieostatecznej rygoru natychmiastowej wykonalności jest zamknięty, a zatem jedynie stwierdzenie zagrożenia życia lub zdrowia osób przebywających w placówce uprawnia do wydania przedmiotowej decyzji.

Przez dodany art. 131a zostaną wprowadzone przepisy zobowiązujące wojewodę do informowania rodzin osób przebywających w placówce, właściwych ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie o nałożeniu sankcji opisanych wyżej na nielegalnie działające placówki. W artykule tym został również uregulowany sposób postępowania i zabezpieczenia pomocy mieszkańcom przebywającym w nielegalnie działającej placówce.

Wprowadzenie przepisu art. 156 ust. 3a umożliwi wykonywanie zawodu pracownika socjalnego przez wszystkie osoby, które przed dniem 1 maja 2004 r., tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, rozpoczęły lub kontynuowały studia wyższe licencjackie lub magisterskie na jednym z kierunków: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, uprawniających do wykonywania zawodu pracownika socjalnego przed dniem wejścia w życie przepisów nowej ustawy. Dotyczy to zatem osób, które w dniu wejścia w życie ustawy już kontynuowały studia licencjackie lub magisterskie (począwszy od I i II semestru) i ukończyły te studia po wejściu w życie przepisów nowej ustawy. Przepis art. 156 ust. 3 ogranicza dostęp do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, w związku z określeniem zawitego 3,5-letniego terminu ukończenia studiów, a tym samym nie uwzględnia absolwentów jednolitych pięcioletnich studiów magisterskich, którzy rozpoczęli naukę w roku akademickim 2003/2004 pod rządami przepisów poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, z późn. zm.). Z kolei absolwenci studiów licencjackich rozpoczętych przed dniem wejścia w życie przepisów nowej ustawy, w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nie byli w ogóle uwzględnieni w zakresie dopuszczenia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, mimo przysługującego im w tym zakresie uprawnienia na mocy przepisów poprzednio obowiązującej ustawy o pomocy społecznej. Rzecznik Praw Obywatelskich w swoim wystąpieniu do Ministra Pracy i Polityki Społecznej wskazał celowość wprowadzenia przepisów rozszerzających prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na zasadach praw nabytych w odniesieniu do

wszystkich absolwentów, którzy rozpoczęli studia licencjackie lub magisterskie pod rządami starej ustawy o pomocy społecznej, dopuszczającej absolwentów ww. kierunków studiów do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.

2. Art. 2 projektu

Zmiana w art. 833 § 6 Kodeksu postępowania cywilnego polega na dodaniu do katalogu świadczeń niepodlegających egzekucji cywilnej świadczeń z pomocy społecznej. Z napływającej do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej korespondencji wynika, że komornicy coraz częściej podejmują działania zmierzające do zajmowania świadczeń z pomocy społecznej, które mają co do zasady zapewnić osobie środki gwarantujące możliwość utrzymania siebie i swojej rodziny na minimalnym poziomie. Zaproponowana zmiana jednoznacznie wskaże, że świadczenia z pomocy społecznej nie podlegają egzekucji cywilnej.

3. Art. 3 projektu

Zmiany w art. 8 i 10 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji mają podobny charakter do zaproponowanych zmian w Kodeksie postępowania cywilnego i polegają na dodaniu do katalogu świadczeń niepodlegających egzekucji administracyjnej świadczeń z pomocy społecznej. Również w przypadku egzekucji administracyjnej zdarzają się coraz częściej przypadki podejmowania działań zmierzających do zajmowania świadczeń z pomocy społecznej. Zaproponowana zmiana jednoznacznie wskaże, że świadczenia z pomocy społecznej nie podlegają egzekucji administracyjnej. Dotychczasowy przepis wyłączał w ograniczonym zakresie jedynie egzekucję z zasiłku stałego z pomocy społecznej.

4. Art. 4 projektu

Art. 225 § 4 Kodeksu karnego poszerza katalog podmiotów chronionych przy wykonywaniu czynności służbowych, tworząc nowy typ przestępstwa udaremniania lub utrudniania czynności służbowych osobie, o której mowa w art. 127 ustawy o pomocy społecznej, która przeprowadza w imieniu i z upoważnienia wojewody postępowanie kontrolne w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. Przedmiotem ochrony jest tu zapewnienie prawidłowości przeprowadzanych służbowych czynności kontrolnych w zakresie pomocy społecznej. Czynność sprawcza polega w obu przypadkach na udaremnianiu lub utrudnianiu kontroli lub czynności służbowej. Udaremnianiem jest całkowite uniemożliwienie wykonania czynności, zaś utrudnianiem – powodowanie zakłóceń w jej przebiegu. Wprowadzenie powyższego uregulowania zwiększy skuteczność czynności kontrolnych wykonywanych przez inspektorów w placówkach całodobowych prowadzonych w ramach działalności gospodarczej lub statutowej. Przepis ten zwiększy również poczucie bezpieczeństwa inspektorów

dokonujących kontroli. W obecnym stanie prawnym osoby prowadzące placówki mogą bezkarnie udaremniać i utrudniać kontrolę w placówkach, w których przebywają osoby niepełnosprawne, przewlekle chore lub w podeszłym wieku. Utrudnianie czy wręcz udaremnianie prowadzenia kontroli w skrajnych sytuacjach może uniemożliwić przeciwdziałanie sytuacjom, w których występuje zagrożenie życia bądź zdrowia starszych czy też chorych osób. Przypadki udaremniania lub utrudniania przeprowadzenia kontroli (np. szczucie psami, zamykanie bramy wejściowej do obiektu, niewpuszczanie do wszystkich pomieszczeń w obiekcie itp.) wielokrotnie zgłaszali do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej inspektorzy wojewódzcy, którzy byli bezsilni wobec takiego postępowania osób prowadzących kontrolowane placówki.

5. Art. 5 projektu

Konieczność dokonania zmian w ustawie o rencie socjalnej wynika z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2007 r. sygn. akt U 8/05 (Dz. U. Nr 211, poz. 1548), który orzekł, iż § 43 ust. 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49, z 1988 r. Nr 10, poz. 73 oraz z 1990 r. Nr 68, poz. 402) w zakresie, w jakim przepisy te odnoszą się do wypłat renty socjalnej z powodu niepełnosprawności umysłowej osobom pełnoletnim, które nie mają przedstawiciela ustawowego, oraz w zakresie, w jakim odnoszą się do opiekunów faktycznych tych osób i do organów administracji państwowej stopnia podstawowego, zobowiązanych przez organ rentowy do wystąpienia do sądu o ustanowienie opiekuna lub kuratora dla osoby uprawnionej do renty, są niezgodne z art. 30 i art. 31 w związku z art. 2 oraz art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i nie są niezgodne z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Proponowana zmiana polegająca na dodaniu art. 12b umożliwi wypłatę renty socjalnej przysługującej osobie pełnoletniej, która nie jest ubezwłasnowolniona, ale wymaga opieki innej osoby, osobie, która sprawuje opiekę faktyczną nad wnioskodawcą, po uprzednim pouczeniu o okolicznościach rodzących obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia. Fakt sprawowania opieki faktycznej będzie potwierdzał wójt (burmistrz, prezydent miasta).

Rozwiązanie to nie uwzględnia wszystkich konsekwencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego, gdyż zakwestionowane przez Trybunał przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie mogą być zmienione – rozporządzenie to bowiem jest utrzymane w mocy przejściowo, do czasu wykonania upoważnienia ustawowego zawartego w art. 137 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przedstawiona zmiana dotyczy jednak grupy wskazanej w wyroku Trybunału, czyli rentobiorców socjalnych.

Ponadto proponowana w pkt 1 zmiana określa sposób wypłaty renty socjalnej, w przypadku gdy rencista socjalny pobiera świadczenie osobiście, jak i w sytuacji, gdy rentę pobiera opiekun prawny.

Zmiana w art. 15 ustawy o rencie socjalnej, polegająca na wykreśleniu przywołania art. 130 ust. 2 i ust. 3 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jest konsekwencją zmian zaproponowanych w art. 12b ust. 1 i 2.

6. Art. 6 projektu

W wyniku nowelizacji ustawy o pomocy społecznej (ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej – Dz. U. Nr 249, poz. 1831) został wprowadzony przepis przejściowy regulujący sytuację prawną placówek niespełniających określonych standardów. Standardy określone w art. 68 ust. 4 oraz ust. 5 pkt 3 muszą być osiągnięte najpóźniej do dnia 31 grudnia 2010 r. Zmiana zaproponowana w art. 6 precyzuje, iż zezwolenia w powyższej sytuacji powinny być wydawane na czas określony, nie dłuższy niż do czasu zakończenia okresu przejściowego.

7. Art. 7 projektu

Artykuł ten wprowadza trzymiesięczny okres przejściowy na zebranie odpowiednich dokumentów i zawieszenie tablicy informacyjnej na budynku, w którym jest prowadzona działalność przez podmioty prowadzące placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

8. Art. 8 projektu

Art. 8 wprowadza przepis przejściowy w zakresie dochodzenia do wymaganego minimalnego standardu zatrudnienia inspektorów wojewódzkich do dnia 1 stycznia 2012 r.

Projekt zakłada, że ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, których dotyczy proponowana regulacja

Jednostki samorządu terytorialnego, wojewodowie i wydziały właściwe do spraw pomocy społecznej w urzędach wojewódzkich, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pozarządowe prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, podmioty prowadzące działalność w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

2. Wyniki konsultacji społecznych

Projekt otrzymały w ramach konsultacji społecznych następujące organizacje:

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, Sekcja Krajowa Pracowników Pomocy Społecznej NSZZ „Solidarność”, Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Forum Związków Zawodowych, Konfederacja Pracodawców Polskich, Krajowa Rada Spółdzielczości, Związek Rzemiosła Polskiego, Krajowa Izba Gospodarcza, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych, Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Business Centre Club – Związek Pracodawców, Polskie Towarzystwo Pracowników Socjalnych, Stowarzyszenie Organizatorów i Menadżerów Pomocy Społecznej.

Wszystkie organizacje, które przesłały uwagi do opiniowanej regulacji, odnosiły się pozytywnie do przesłanego projektu. W większości zgłoszonych uwag podkreślano potrzebę ewentualnego doprecyzowania proponowanych przepisów. Do uwag o istotnym charakterze, które zgłosiła większość organizacji, zaliczyć należy zaproponowany w projekcie tryb konkursowego wyboru dyrektorów i zastępców dyrektorów domów pomocy społecznej oraz ich kadencyjność. W uwagach przeważnie pojawiał się zarzut dyskryminacji dyrektorów domów pomocy społecznej w porównaniu do innych dyrektorów jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gdzie nadal nie byłoby kadencyjności oraz konkursów. Ponadto zgłoszono szereg

postulatów dotyczących m.in. składu komisji konkursowych oraz przepisów przejściowych w zakresie terminów przeprowadzania konkursów. Pojawiły się również uwagi wskazujące na możliwość upolitycznienia stanowiska dyrektora domu w związku z jego kadencyjnością. Uwzględniając ww. uwagi, zdecydowano się na wykreślenie z projektu zmiany trybu konkursowego wyboru dyrektorów i zastępców dyrektorów domów pomocy społecznej. Zmiana ta wymaga bowiem głębszej analizy i ewentualnego wprowadzenia w ramach planowanej szerszej reformy pomocy społecznej w Polsce.

Z uwagi na konieczność zachowania profesjonalnej kadry wykonującej zadania wojewody z zakresu nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (odpowiednie kwalifikacje i wymagany staż pracy w pomocy społecznej określają przepisy prawa) nie została uwzględniona propozycja zgłoszona przez Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów dotycząca wprowadzenia „czynnika społecznego” do nadzoru i kontroli w ww. zakresie.

Projekt został pozytywnie oceniony przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt ustawy został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (www.mpips.gov.pl/bip). Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania projektem w trybie tej ustawy.

3. Skutki dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz finansów publicznych

Część proponowanych zmian ma charakter redakcyjny bądź doprecyzowujący brzmienie obecnych przepisów, co nie rodzi skutków finansowych.

Koszty dla budżetu państwa wynikające z wprowadzenia w art. 127b obowiązkowego w urzędach wojewódzkich minimalnego limitu zatrudnienia inspektorów do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej dającego możliwość realizacji obowiązków ustawowych związanych z nadzorem i kontrolą w pomocy społecznej

Biorąc pod uwagę sprawozdanie Rb-70 za IV kw. 2008 r., zgodnie z którym przeciętne wykonanie zatrudnienia w urzędach wojewódzkich wyniosło w 2008 r. ok. 76 % planu po zmianach, wydaje się możliwe ewentualne rozpoczęcie zatrudnienia dodatkowych inspektorów

do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej w ramach planowanego w ustawie budżetowej na rok 2009 (i w roku 2010) limitu zatrudnienia w budżetach wojewodów w dziale 750 – Administracja publiczna.

Ewentualne wydatki z budżetu państwa na zwiększenie liczby inspektorów do spraw nadzoru i kontroli w pomocy społecznej spowodują jednocześnie zwiększenie wykrywalności nieprawidłowości w działalności kontrolowanych jednostek oraz wykrywalności nielegalnie działających placówek całodobowej opieki. Konsekwencją zwiększenia skuteczności działalności inspektorów będzie zwiększenie dochodów budżetu państwa z uwagi na to, że wpływy z tytułu nakładanych kar pieniężnych (których wysokość dodatkowo w projekcie zostaje znacząco zwiększona) stanowią dochód budżetu państwa.

Dodatkowo w związku ze zwiększeniem liczby kontroli inspektorów wojewódzkich zwiększy się liczba sankcji (w tym kar pieniężnych) nakładanych na podmioty działające niezgodnie z prawem. Zwiększenie liczby spraw prowadzonych przez urzędy wojewódzkie spowoduje również zwiększenie liczby odwołań od rozstrzygnięć wojewody oraz spraw sądowno-administracyjnych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Zwiększenie liczby kar nakładanych przez wojewodów i ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego może spowodować również zwiększenie liczby postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez naczelników urzędów skarbowych.

Zmiany dotyczące możliwości powstawania wielotypowych domów pomocy społecznej przyniosą oszczędności w finansach powiatów ze względu na zmniejszenie liczby zatrudnionych w domach pracowników obsługi, co może umożliwić zwiększenie jakości świadczonych usług przez przeznaczenie oszczędności na poprawę wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego.

Ocena skutków finansowych z tytułu odpłatności za usługi w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W obecnym stanie prawnym brak jest podstaw prawnych do pobierania odpłatności za usługi w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, z wyjątkiem województw, które określiły zasady pobierania i zwalniania z odpłatności zarządzeniem wojewody. Mimo ustalania odpłatności przez niektóre organy prowadzące ośrodki, w oparciu o art. 97 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, większość takich decyzji została uchylona przez samorządowe kolegia

odwoławcze, ze względu na brak podstawy prawnej do ustalania przedmiotowej odpłatności tylko w ramach ustaleń organu prowadzącego z osobą korzystającą z usług.

Uregulowanie tej kwestii w niniejszej ustawie jest niezbędne, aby wypełnić lukę prawną i ujednoczyć zasady odpłatności w całym kraju. Odpłatność będzie ustalana od kwoty dochodu osoby lub na osobę w rodzinie przekraczającej odpowiednie kryteria dochodowe, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

Należy jednak mieć na uwadze, że realizacja tego zadania ma na celu pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi, których dochody w większości przypadków są na bardzo niskim poziomie (renty socjalne, renty inwalidzkie, zasiłki stałe). Dlatego też odpłatność ustalono na niskim poziomie (5 % kwoty dochodu). Wyższe dochody mogą wykazywać tylko osoby zamieszkujące wspólnie z rodzinami. Zbyt wysoka odpłatność w stosunku do dochodu tych osób mogłaby powodować rezygnację osób z uczestnictwa w zajęciach ośrodka wsparcia, co może skutkować pogorszeniem stanu zdrowia i koniecznością hospitalizacji, która jest znacznie droższa niż utrzymanie osoby w ośrodku wsparcia.

Szacuje się, że około 70 % osób korzystających z usług będzie ponosiło odpłatność, a około 30 % może korzystać ze zwolnienia z ponoszenia opłat ze względu na trudną sytuację życiową lub materialną. Według stanu na koniec 2007 r. w 625 ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi z usług korzystało ponad 19.000 osób, z czego ponad 18.000 w środowiskowych domach samopomocy. Szacuje się, że z tej grupy odpłatność będzie ponosiło ok. 13.300 osób, których najniższy dochód na osobę lub osobę w rodzinie musi przekraczać odpowiednio kwotę 477 zł lub 351 zł. Wówczas 5-procentowa odpłatność na poziomie minimalnym wynosi 23,85 zł od 477 zł lub 17,55 zł od 351 zł. Średnia kwota odpłatności wynosi więc około 20,7 zł, co po przeliczeniu daje szacunkową kwotę dochodu dla budżetu państwa w okresie 12 miesięcy wynoszącą 3 303 720 zł. Powyższe wyliczenie opiera się jedynie na wartościach szacunkowych, ze względu na brak danych o faktycznej strukturze rodzin osób korzystających z usług w ośrodkach wsparcia, a także o ich faktycznych dochodach.

4. Wpływ na rynek pracy

Proponowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ na sytuację i rozwój regionów

Proponowana regulacja nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionów.

6. Wpływ na konkurencyjność zewnętrzną i wewnętrzną gospodarki, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie projektu nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

8. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU**

Mikołaj Dowgielewicz

Min.MD/1366/09/DP/as

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2009 r.

**Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw wyrażona na podstawie art. 9 pkt 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494, z późn. zm.) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Mikołaja Dowgielewicza

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-103-09) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pani Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 2009-08-20

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹
z dnia2009 r.
w sprawie środowiskowych domów samopomocy

Na podstawie art. 51a ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008r., Nr 115, poz. 728, z późn. zm.²) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) sposób funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy, zwanych dalej „domami”;
- 2) tryb kierowania i przyjmowania do domów;
- 3) kwalifikacje osób wykonujących usługi;
- 4) standardy działalności zawodowej w domach;
- 5) standardy usług świadczonych przez domy;
- 6) termin dostosowania do wymaganych standardów.

§ 2.

Ilekróć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) uczestniku – należy przez to rozumieć przyjęte do domu osoby z zaburzeniami psychicznymi, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, w tym:
 - a) osoby przewlekle psychicznie chore,
 - b) osoby upośledzone umysłowo w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osoby z lekkim upośledzeniem umysłowym, gdy jednocześnie występują inne sprzężone zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne,
 - c) osoby wykazujące inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych;
- 3) jednostce zlecającej – należy przez to rozumieć organ jednostki samorządu terytorialnego zlecającej realizację zadania zgodnie z art. 25 ustawy;
- 4) jednostce prowadzącej - należy przez to rozumieć jednostkę samorządu terytorialnego samodzielnie prowadzącą dom.

§ 3.

1. Domy, w zależności od tego dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla:

- 1) osób przewlekle psychicznie chorych – typ A;
- 2) osób upośledzonych umysłowo – typ B;

- 3) osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych – typ C.
2. Domy mogą obejmować wsparciem więcej niż jedną kategorię osób wymienionych w ust. 1.

§ 4.

1. Funkcjonowanie domu określają:

- 1) statut spełniający wymagania określone w art. 20 ust. 1, ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn.zm.³);
- 2) regulamin organizacyjny;
- 3) program działalności domu i plany pracy z uczestnikami.

2. Zlecając realizację zadania w zakresie zorganizowania i prowadzenia domu przez podmiot uprawniony, o którym mowa w art. 25 ustawy, jednostka zlecająca zatwierdza dokumenty wymienione w ust. 1.

§ 5.

Liczba miejsc w domu nie może być mniejsza niż 15 i większa niż 60.

§ 6.

1. Osoba ubiegającą się o skierowanie do domu, jej przedstawiciel ustawowy lub pracownik socjalny składa wniosek o skierowanie do domu wraz z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności i zaświadczeniem lekarskim, wydanym przez lekarza psychiatrę lub lekarza neurologa, o stanie zdrowia i o braku przeciwwskazań zdrowotnych do uczestnictwa w zajęciach domu oraz z informacją o sprawności w zakresie samoobsługi, do ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania.

2. Jeżeli gmina miejsca zamieszkania osoby nie prowadzi, ani nie zleca prowadzenia domu, ośrodek, o którym mowa w ust. 1, przekazuje dokumentację wraz z kopią rodzinnego wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w tej sprawie do właściwej jednostki prowadzącej lub zlecającej zadanie prowadzenia domu.

3. Skierowanie do domu następuje w drodze decyzji administracyjnej.

4. Osobę kieruje się do domu na czas:

- 1) Określony, nie dłuższy niż 3 miesiące, konieczny do dokonania przez zespół wspierająco – aktywizujący domu wstępnej oceny, czy dana osoba kwalifikuje się do określonego domu lub też oceny przez osobę, czy chce kontynuować zajęcia w domu;
- 2) Określony, niezbędny do realizacji indywidualnego planu postępowania wspierająco - aktywizującego, w uzgodnieniu z kierownikiem domu.

5. Okres na jaki osoba została skierowana do domu może być przedłużony, w szczególności w sytuacji braku postępów w ramach realizacji indywidualnego programu rehabilitacji, okresowego braku możliwości skierowania osoby do innego ośrodka wsparcia, domu pomocy społecznej lub warsztatu terapii zajęciowej albo braku możliwości zatrudnienia w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy lub na rynku pracy.

6. W razie częstych nieobecności uczestników, trwających przez okres dłuższy niż 5 dni roboczych i związanej z tym możliwości świadczenia usług dla dodatkowych osób, do domu mogą być kierowane kolejne osoby. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio.

§ 7.

1. Termin przyjęcia ustala kierownik domu w porozumieniu z osobą kierowaną lub jej opiekunem.

2. Przed przyjęciem do domu pracownik socjalny domu przeprowadza w miejscu zamieszkania osoby kierowanej rodzinny wywiad środowiskowy, o którym mowa w art. 107 ustawy, i przekazuje osobie kierowanej lub jej opiekunowi informacje o zasadach funkcjonowania domu.

§ 8.

1. Kierownik domu jest obowiązany posiadać wykształcenie wyższe na kierunku związanym z zakresem realizowanych usług w domu oraz minimum półroczny staż pracy na stanowisku, na którym miał bezpośredni kontakt z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

2. Do stażu pracy, o którym mowa w ust. 1, zalicza się okres zatrudnienia w domu.

§ 9.

1. Kierownik domu zatrudnia, odpowiednio do potrzeb, w szczególności osoby posiadające następujące kwalifikacje zawodowe:

- 1) psychologa;
- 2) pedagoga;
- 3) pracownika socjalnego;
- 4) instruktora terapii zajęciowej;
- 5) psychoterapeuty;
- 6) asystenta osoby niepełnosprawnej;
- 7) specjalista wychowania fizycznego/nauczyciel wychowania fizycznego.

2. Kierownik domu zapewnia uczestnikom, odpowiednio do potrzeb, możliwość korzystania z usług zdrowotnych, w szczególności rehabilitacyjnych i pielęgniarских.

3. Dopuszcza się zatrudnienie pracowników medycznych realizujących usługi, o których mowa w ust. 2, jeżeli potrzeby uczestników wskazują na konieczność codziennego świadczenia tych usług i nie ma możliwości realizacji tych usług w zakładzie opieki zdrowotnej, a także w domach, które zatrudniały takich pracowników do dnia wejścia w życie rozporządzenia.

§ 10.

1. Kierownik i pracownicy zatrudnieni do realizacji podstawowych zadań domu stanowią zespół wspierająco-aktywizujący.

2. Wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco - aktywizującego wynosi nie mniej niż 1 etat na:

- 1) 6 uczestników w domu typu „A”;
- 2) 5 uczestników w domach typu „B” lub „C”.

3. Działania domu mogą być wspierane przez opiekunów uczestników, wolontariuszy o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.⁴) i inne osoby.

§ 11.

1. Pracownicy zespołu wspierająco - aktywizującego muszą spełniać wymagania w zakresie stażu pracy. Przepis § 8 stosuje się odpowiednio.

2. Osoby świadczące usługi w zakresie treningów umiejętności społecznych muszą posiadać przeszkolenie i doświadczenie w zakresie:

- 1) umiejętności kształtowania motywacji do akceptowanych przez otoczenie zachowań;
- 2) kształtowania nawyków celowej aktywności;
- 3) prowadzenia treningu zachowań społecznych.

§ 12.

1. Kierownik domu jest odpowiedzialny za opracowanie programu działalności oraz planów pracy, uzgodnionych z jednostką prowadzącą lub jednostką zlecającą i zatwierdzonych przez wojewodę.

2. Jeżeli dom obejmuje pomocą więcej niż jedną kategorię osób, dokumenty, o których mowa w ust.1, przygotowuje się dla każdego typu odrębnie.

§ 13.

Zajęcia w domu organizuje się w grupach i indywidualnie.

§ 14.

1. Rodzaj i zakres zajęć dla każdego uczestnika ustala się w indywidualnym planie wspierania, aktywizacji, rehabilitacji i integracji społecznej, zwanym dalej: „planem postępowania wspierająco – aktywizującego”, przygotowanym przez zespół wspierająco–aktywizujący, w porozumieniu i za zgodą uczestnika lub jego opiekuna.

2. Rodzaj i zakres zajęć w ramach planu postępowania wspierająco – aktywizującego jest dostosowany do potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestnika.

3. Plan postępowania wspierająco – aktywizującego obejmuje w szczególności:

- 1) trening umiejętności samoobsługi, zaradności życiowej i funkcjonowania w codziennym życiu;
- 2) trening umiejętności społecznych i interpersonalnych;
- 3) trening umiejętności spędzania czasu wolnego;

- 4) inne formy postępowania, w tym przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, podjęcia zatrudnienia w warunkach pracy chronionej, na przystosowanym stanowisku lub rynku pracy.

§ 15.

Dom powinien umożliwić uczestnikom korzystanie z treningów umiejętności samoobsługi i zaradności życiowej, prowadzonych między innymi w pomieszczeniach dostosowanych do całodobowego pobytu.

§ 16.

1. Zespół wspierająco-aktywizujący zbiera się w zależności od potrzeb, jednak co najmniej raz na pół roku, celem omówienia realizacji planów postępowania wspierająco-aktywizującego uczestników i osiągniętych rezultatów, a także ewentualnej możliwości ich modyfikacji.

2. W przypadku osiągnięcia przez uczestnika poziomu samodzielności umożliwiającej uczestnictwo w innych formach wsparcia, zespół wspierająco – aktywizujący wnioskuje do jednostki prowadzącej lub jednostki zlecającej, o umożliwienie uczestnikowi korzystania z innych form wsparcia w celu kontynuacji procesu usamodzielnienia, w szczególności poprzez odpowiednie formy rehabilitacji zawodowej lub zatrudnienia.

§ 17.

Pracownicy domu w celu zapewnienia integracji społecznej uczestników, współpracują z:

- 1) rodzinami, opiekunami uczestników i innymi osobami bliskimi;
- 2) ośrodkiem pomocy społecznej oraz powiatowym centrum pomocy rodzinie;
- 3) poradnią zdrowia psychicznego, szpitalem psychiatrycznym i innymi zakładami opieki zdrowotnej;
- 4) powiatowym urzędem pracy;
- 5) podmiotami uprawnionymi, o których mowa w art. 25 ustawy;
- 6) ośrodkami kultury i organizacjami kulturalno-rozrywkowymi;
- 7) placówkami oświatowymi, innymi jednostkami świadczącymi usługi dla osób niepełnosprawnych, w tym: warsztatami terapii zajęciowej, zakładami aktywizacji zawodowej; spółdzielniami socjalnymi, centrami i klubami integracji społecznej;
- 8) innymi osobami lub podmiotami działającymi na rzecz integracji społecznej uczestników.

§ 18.

Przy wykonywaniu zadań pracownik domu obowiązany jest w szczególności do:

- 1) dbania o wysoką jakość świadczonych usług i jak najwyższą ich skuteczność;
- 2) kierowania się zasadą dobra uczestników i ich rodzin oraz poszanowania ich godności i prawa do samostanowienia;
- 3) zachowania w tajemnicy informacji dotyczących uczestników, uzyskanych w toku czynności zawodowych;
- 4) bieżącego i rzetelnego dokumentowania pracy.

§ 19.

1. Dom zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji zbiorczej oraz indywidualnej każdego uczestnika.
2. Dokumentacja zbiorcza zawiera w szczególności:
 - 1) ewidencję:
 - a) uczestników, do której wpisuje się:
 - imiona i nazwiska,
 - daty i miejsca urodzenia,
 - adresy zamieszkania,
 - imiona i nazwiska – prawnych opiekunów,
 - adresy zamieszkania prawnych opiekunów,
 - daty przyjęcia poszczególnych uczestników do domu,
 - datę i przyczynę dłuższej niż 2 - tygodniowej nieobecności lub opuszczenia,
 - b) obecności uczestników na zajęciach, w której umieszcza się:
 - imiona i nazwiska,
 - dni miesiąca,
 - miejsce na zaznaczenie obecności lub nieobecności na zajęciach;
 - 2) dzienniki dokumentujące pracę pracowników zespołu wspierająco – aktywizującego, w których dokumentuje się przebieg aktywności uczestników w danym roku lub w dłuższym przedziale czasu, zgodnie z ustaleniami kierownika domu, do których wpisuje się:
 - a) nazwiska i imiona uczestników,
 - b) przyjęty w określonym przedziale czasowym plan zajęć wspierająco - aktywizujących, zgodny z indywidualnym planem wspierająco– aktywizującym uczestnika,
 - c) imiona i nazwiska osób prowadzących poszczególne zajęcia,
 - d) czas obecności uczestników na zajęciach,
 - e) tematykę zajęć,
 - f) uwagi o realizacji zajęć i aktywności uczestników, ważne z punktu widzenia przebiegu planów postępowania wspierająco - aktywizującego poszczególnych uczestników.
3. Uczestnicy potwierdzają swoją obecność podpisem, a w przypadku braku takiej możliwości obecność uczestnika potwierdza podpisem upoważniony pracownik.
4. Przeprowadzenie zajęć wspierająco – aktywizujących osoba prowadząca potwierdza podpisem w odpowiednim dzienniku.
5. Wpisów w ewidencji uczestników dokonuje się chronologicznie według dat przyjęcia uczestników, na podstawie dowodów osobistych lub innych dokumentów tożsamości lub informacji przekazanych w dokumentacji indywidualnej.
6. Wgląd do dokumentacji ma kierownik domu, pracownik socjalny lub inni pracownicy uprawnieni przez kierownika.

7. Dokumentacja, o której mowa w ust. 2 stanowi dokumentację wewnętrzną domu i gromadzona jest do celów realizacji przyjętego dla uczestnika postępowania wspierająco – aktywizującego oraz okresowej oceny jego wyników i udostępniona może być uczestnikom lub opiekunom prawnym lub po wyrażeniu przez nich zgody, osobom trzecim albo osobom uprawnionym do kontroli domu zgodnie z przepisami prawa oraz innym podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.

§ 20.

1. Gmina właściwa ze względu na położenie domu zapewnia uczestnikom jeden gorący posiłek dziennie na podstawie odrębnych przepisów.
2. Miejsce spożywania posiłków przez uczestników ustalają wspólnie kierownik ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na położenie domu i kierownik domu.
3. W razie spożywania posiłku, o którym mowa w ust. 1, w domu należy zapewnić możliwość wspólnego ich spożywania.

§ 21.

W ramach działalności domu, za zgodą kierownika domu, w wyznaczonych przez niego dniach i godzinach, mogą odbywać się także zajęcia klubowe przeznaczone dla osób oczekujących na przyjęcie do domu oraz byłych uczestników.

§ 22.

Dom, w szczególności o zasięgu ponadlokalnym, może zapewniać dodatkowo uczestnikom usługi transportowe, polegające na dowożeniu na zajęcia z miejsca zamieszkania lub z innego miejsca, uzgodnionego z kierownikiem domu i odwożeniu po zajęciach.

§ 23.

1. Dom działa co najmniej 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie, w tym co najmniej przez 6 godzin dziennie prowadzi się zajęcia z uczestnikami.
2. Pozostałe 2 godziny przeznaczają się na czynności porządkowe, przygotowanie do zajęć, uzupełnianie niezbędnej dokumentacji, zapewnienie opieki uczestnikom w trakcie dowożenia na zajęcia lub odwożenia do miejsca zamieszkania, jeżeli dom zapewnia usługi transportowe.
3. Po uzgodnieniu z uczestnikami lub ich opiekunami dopuszcza się możliwość zamknięcia domu prowadzącego dzienną działalność w czasie ferii lub wakacji na okres nie dłuższy niż 15 dni roboczych, po uprzednim poinformowaniu, z dwutygodniowym wyprzedzeniem, jednostki prowadzącej lub jednostki zlecającej i wydziału polityki społecznej odpowiedniego urzędu wojewódzkiego.

§ 24.

Kierownik domu lub osoba przez niego upoważniona organizuje co najmniej raz na kwartał zajęcia i szkolenie dla pracowników w zakresie tematycznym wynikającym ze zgłoszonych potrzeb.

§ 25.

1. Kierownik domu opracowuje roczne sprawozdanie z działalności domu.
2. W sprawozdaniu zamieszcza się w szczególności informacje dotyczące:
 - 1) form i efektów prowadzonej działalności;
 - 2) zasobów domu, przeznaczonych na jego funkcjonowanie, w tym w zakresie:
 - a) infrastruktury i wyposażenia,
 - b) środków finansowych z budżetu wojewody, a także innych pozyskanych na działalność bieżącą lub wydatki inwestycyjne,
 - c) liczby kadry stałej i zatrudnianej doraźnie w podziale na stanowiska pracy;
 - 3) ogólnej liczby uczestników, którzy opuścili dom, wraz z podaniem przyczyn odejścia;
 - 4) liczby uczestników poszczególnych zajęć;
 - 5) współpracy z podmiotami wymienionymi w § 17 i jej efektach;
 - 6) oceny realizacji zadań i ewentualne wnioski, w tym informacje o planowanych zmianach w zakresie funkcjonowania domu.
3. Sprawozdanie przesyła się jednostce prowadzącej lub jednostce zlecającej, a także właściwemu wydziałowi polityki społecznej urzędu wojewódzkiego w terminie do dnia 15 lutego po okresie sprawozdawczym.
4. Wnioski wynikające ze sprawozdania oraz ewentualne uwagi zgłoszone przez podmioty, o których mowa w ust. 3, należy wykorzystać w usprawnianiu organizacji i funkcjonowania domu.

§ 26.

Standardy usług bytowych świadczonych przez dom niezbędne do prawidłowej realizacji zadań określa załącznik do rozporządzenia.

§ 27.

Termin dostosowania domów do wymogów standardów, określonych w niniejszym rozporządzeniu upływa z dniem 31 grudnia 2012 r.

§ 28.

1. Osoby zatrudnione na stanowisku kierownika domu w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, niespełniające wymogu wykształcenia, o którym mowa w § 8 mogą nadal pełnić tę funkcję.

2. Pracownicy niespełniający wymogów, o których mowa w § 11, zobowiązani są do ich uzupełnienia do dnia 31 grudnia 2012 r.

§ 29.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

¹ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie §1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 marca 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 38, poz. 243).

² Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r., Nr 171, poz. 1056, Nr 216, poz. 1367, Nr 223, poz. 1458 oraz z 2009 r., Nr 6, poz. 33.

³ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r., Nr 169, poz. 1420, z 2006 r., Nr 45 poz. 319, Nr 104, poz. 708, Nr 187, poz. 1381, Nr 170, poz.1217 i poz. 1218, Nr 249, poz. 1832, z 2007 r., Nr 88 poz. 587, Nr 115, poz. 791, Nr 140, poz. 984, z 2008 r., nr 180, poz. 1112, Nr 209, poz. 1317, Nr 216, poz. 1370 i z 2009 r., Nr 19, poz. 100 oraz 227, poz. 1505.

⁴ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 116, poz. 1203 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 155, poz. 1298, Nr 169, poz. 1420, Nr 175, poz. 1462 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r., Nr 94, poz. 651, z 2008 r., Nr 209, poz. 1316 oraz z 2009 r., Nr 19, poz. 100 i Nr 22, poz. 120.

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 51a ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r., Nr 115, poz. 728, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia ma na celu ujednoczenie w skali kraju zasad świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w środowiskowych domach samopomocy.

Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy i powiaty. Dotychczas prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy określał wojewoda na podstawie przepisu art. 22 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, w drodze odrębnego zarządzenia, bądź w dokumencie porozumienia, co do wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Jednak realizacja tego zadania w każdym województwie wygląda inaczej, także z uwagi na bardzo zróżnicowany poziom finansowania. Wejście w życie tego rozporządzenia i standardy usług w nim zawarte wymuszą zmiany, w tych jednostkach, gdzie realizacja usług odbywa się na niższym poziomie, niż określa to projekt rozporządzenia. Wiązać się to będzie także z koniecznością zatrudnienia odpowiedniej liczby pracowników, w tym także z odpowiednimi kwalifikacjami zawodowymi. Wymusi także tam, gdzie będzie to konieczne poprawę infrastruktury i wyposażenia, szczególnie w tych jednostkach, które powstały jako pierwsze już w 1994 roku.

Głównym celem do osiągnięcia poprzez specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w środowiskowych domach samopomocy jest, w miarę możliwości, usamodzielnienie osób z zaburzeniami psychicznymi, w funkcjonowaniu na co dzień w środowisku rodzinnym i lokalnym. Dzięki takiej formie wsparcia wiele rodzin zdecyduje się na zatrzymanie członków swoich rodzin dotkniętych zaburzeniami psychicznymi w domu rodzinnym. W niektórych przypadkach środowiskowy dom samopomocy będzie więc dla rodzin i osób alternatywą domu pomocy społecznej, w innych, możliwością zdobycia nowych umiejętności, a w dalszej kolejności także możliwością skorzystania z innych form wsparcia w celu kontynuacji procesu usamodzielnienia i rehabilitacji, w szczególności poprzez odpowiednie formy rehabilitacji zawodowej lub zatrudnienia.

Projekt rozporządzenia w § 3 wprowadza podział środowiskowych domów samopomocy na 3 typy (A, B i C), w zależności od tego dla kogo są przeznaczone. Dopuszcza także łączenie różnych typów domów.

W § 4 określa się dokumenty na podstawie których domy funkcjonują.

Projekt rozporządzenia w § 5 określa minimalną oraz maksymalną liczbę miejsc w domach.

W § 6 wskazuje tryb kierowania oraz określa, że skierowanie osoby do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w tych jednostkach, następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Projekt rozporządzenia w § 7 wskazuje tryb przyjmowania do domów.

W § 8 projekt wskazuje, jakie dodatkowe wymogi oprócz wynikających z przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej musi spełniać kierownik jednostki.

W § 9 i § 10 ustala katalog podstawowych kwalifikacji zawodowych pracowników tych jednostek, odpowiedzialnych za działania wspierająco-aktywizujące na rzecz mieszkańców i określa minimalne wskaźniki zatrudnienia w poszczególnych typach domów.

W § 11 wskazuje ponadto na konieczność spełniania przez pracowników dodatkowych wymogów, w zakresie stażu pracy w bezpośrednim kontakcie z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

W § 12 projekt rozporządzenia wskazuje kierownika domu jako osobę odpowiedzialną za przygotowanie programu działalności domu oraz planów pracy, które wymagają zatwierdzenia przez podmiot prowadzący, lub podmiot zlecający jego prowadzenie, po uzgodnieniu z właściwym wojewodą. Dodatkowo w przypadku domów obejmujących pomocą więcej niż jedną kategorię osób wymóg przygotowania takiej dokumentacji dotyczy każdego z typów.

W § 13 projekt rozporządzenia określa sposób organizacji zajęć w domu.

W § 14 określa podstawowe formy usług w ramach postępowania wspierająco-aktywizującego, które powinny być stosowane w odniesieniu do uczestników, jednak ostateczny plan oddziaływań na uczestnika ustalany będzie w indywidualnym planie wspierania, w uzgodnieniu z uczestnikiem lub jego opiekunem, mając na uwadze możliwości i potrzeby osoby.

Dodatkowo w § 15 wskazuje, iż w ramach w/w działań dom powinien umożliwić uczestnikom korzystanie z treningów umiejętności samoobsługi i zaradności życia wej, prowadzonych m.in. w pomieszczeniach dostosowanych do całodobowego pobytu.

W § 16 projekt rozporządzenia wskazuje także na konieczność okresowej oceny realizacji planów wspierająco - aktywizujących, minimum raz na pół roku, a także w przypadku osiągnięcia przez uczestnika poziomu samodzielności umożliwiającej mu uczestnictwo w innych formach wsparcia, wnioskowania do organu kierującego, o zmianę decyzji i skierowanie osoby do uczestnictwa w innych formach wsparcia, w szczególności poprzez odpowiednie formy rehabilitacji zawodowej lub zatrudnienia.

W § 17 projekt rozporządzenia określa katalog osób i podmiotów, z którymi zobowiązani są współpracować pracownicy tych jednostek w celu zapewnienia integracji społecznej uczestników.

W § 18 projekt rozporządzenia wskazuje ponadto podstawowe obowiązki i zasady jakimi kierować się muszą pracownicy tych jednostek.

W § 19 projekt rozporządzenia nakłada obowiązek prowadzenia dokumentacji zbiorczej i indywidualnej każdego uczestnika zajęć. Określa wykaz niezbędnych informacji, które winny być zawarte w powyższej dokumentacji.

W § 20 projekt rozporządzenia wskazuje na konieczność zapewnienia wszystkim uczestnikom jednego gorącego posiłku dziennie, wspólnie z właściwymi ośrodkami pomocy społecznej oraz zapewnienia możliwości wspólnego ich spożywania.

W § 21 projekt rozporządzenia dopuszcza możliwość prowadzenia w domu zajęć klubowych dla byłych uczestników zajęć oraz osób oczekujących na przyjęcie.

W § 22 projekt rozporządzenia daje także możliwość świadczenia usług transportowych dla uczestników, szczególnie w domach o zasięgu ponadlokalnym.

W § 23 projekt rozporządzenia określa minimalny wymiar pracy merytorycznej z uczestnikami i dopuszcza możliwość zamknięcia domu w czasie ferii lub wakacji, na okres nie dłuższy niż 15 dni roboczych.

W § 24 projekt rozporządzenia wskazuje na konieczność doksztalcania/szkolenia pracowników, min. raz na kwartał, które organizuje kierownik lub osoba przez niego wskazana.

W § 25 projekt rozporządzenia zobowiązuje kierownika domu do corocznego opracowania sprawozdania z działalności jednostki i przedstawienia go jednostce prowadzącej lub zlecającej prowadzenie domu, a także właściwemu wydziałowi polityki społecznej urzędu wojewódzkiego.

W § 26 wskazuje, że standardy usług bytowych świadczonych przez dom określa załącznik do rozporządzenia.

W § 27 projekt określa termin dostosowania jednostek do obowiązującego standardu usług na dzień 31 grudnia 2012 roku.

W § 28 projekt wskazuje, że kierownicy domów, zatrudnieni w dniu wejścia w życie rozporządzenia, niespełniający wymogu wykształcenia, o których mowa w § 8 mogą nadal pełnić tę funkcję, zaś pracownicy niespełniający wymogów, o których mowa w § 11 projektu zobowiązani są do ich uzupełnienia do dnia 31 grudnia 2012 r.

Minimalne standardy bytowe, w tym standard powierzchniowy oraz standard wyposażenia w sprzęty i minimalne standardy określające ilość danych pomieszczeń w tych jednostkach, niezbędne do realizacji zadań wspierająco – aktywizujących, określone zostały w załączniku do rozporządzenia.

Przewiduje się, że rozporządzenie powinno wejść w życie w terminie 14 dni od jego ogłoszenia.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje projekt regulacji:

Projekt rozporządzenia oddziałuje bezpośrednio na uczestników i pracowników środowiskowych domów samopomocy i pośrednio na rodziny uczestników i podmioty prowadzące takie jednostki. Dla uczestników jest gwarantem realizacji usług na poziomie określonego standardu usług i procedur. Dla pracowników określa wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych i standardów ilościowych.

2. Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu państwa:

Rozporządzenie będzie miało wpływ na dochody i wydatki budżetu państwa, a także jednostek samorządu terytorialnego, które już realizują zadanie prowadzenia środowiskowych domów samopomocy lub podejmą się realizacji tego zadania. Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy i ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, jest zadaniem administracji rządowej zleconym do realizacji jednostkom samorządu gminnego lub powiatowego, realizowanym od 1994 roku (wejście w życie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego). Corocznie wojewodowie, w części budżetu, której są dysponentami, planują środki finansowe na bieżące finansowanie takich jednostek, a minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego w części 83-rezerwy celowe środki na tworzenie nowych miejsc lub tworzenie nowych jednostek. Dostosowanie tych jednostek do wymogów standardów określonych w projekcie rozporządzenia, finansowane będzie ze środków części budżetu, której dysponentami są wojewodowie oraz rezerwy celowej budżetu państwa w kolejnych latach do końca 2012 roku.

3. Wpływ regulacji na rynek pracy:

Brak znaczącego wpływu. W przypadku tworzenia nowych jednostek, czy też uruchamiania dodatkowych miejsc są to również nowe miejsca pracy.

4. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw:

Brak wpływu

5. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny:

Brak wpływu

6. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia zostanie przekazany do konsultacji społecznych:

- 1) Konfederacja Pracodawców Polskich
ul. Kredytowa 3, 00-056 Warszawa
- 2) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych
ul. Klonowa 6, 00-591 Warszawa
- 3) Business Center Club – Związek Pracodawców
Plac Żelaznej Bramy 10, 00 – 136 Warszawa
- 4) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”
Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk
- 5) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa
- 6) Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia
Al. Jerozolimskie 30, 00-024 Warszawa
- 7) Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych
Al. Ujazdowskie 22, 00 – 478 Warszawa
- 8) Rada Pomocy Społecznej przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej.

7. Opinia wstępna o zgodności projektu rozporządzenia z prawem Unii Europejskiej

Rozwiązania prawne regulowane w projekcie rozporządzenia nie są objęte zakresem prawa Unii Europejskiej. Projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Tekst projektu rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2005 r., Nr 169, poz. 1414 i z 2009 r., Nr 42, poz. 337).